

FOTOGRAFIA

La Fundació Vila Casas exposa els anys 30 d'Agustí Centelles

L'entitat va adquirir un lot de 145 fotografies de l'autor el 2010

La Fundació Vila Casas exposa per primera vegada el centenar de fotografies d'Agustí Centelles que va adquirir el 2010. Les imatges de la Guerra Civil centren la visió dels anys 30 que va deixar l'autor.

ANTONI RIBAS TUR

BARCELONA. El 1947, quan el fotògraf Agustí Centelles va poder tornar finalment a Barcelona després de la Guerra Civil, va ser inhabilitat per les autoritats franquistes. Fins a la seva mort només es va poder dedicar a la fotografia publicitària. Pocs mesos després de la mort de Franco va viatjar a Carcassona per recuperar l'arxiu de fotografies de la guerra que hi havia deixat més de trenta anys enrere i la seva fama va tornar a revifar.

D'algunes de les instantànies, entre les quals hi ha les més emblemàtiques, en va fer un tiratge de tres còpies: dues les va donar a cadascun dels seus dos fills, i la tercera se la va reservar. Moltes de les seves tenen anotacions manuscrites o escrites a màquina al dors. D'altres, fins i tot, tenen etiquetes enganxades damunt la imatge i marques de xinxetes. Així mateix és com les mostra a partir d'avui la Fundació Vila Casas, que les va adquirir el 2010, dins l'exposició *Agustí Centelles, una crònica fotogràfica. Anys 30*.

El valor afegit d'aquestes imatges i de les empremtes que hi va deixar és que mostren com, quaranta anys després, Centelles va revisar la seva obra i va reenquadrar algunes d'aquelles fotografies. Aquest fet demostra, va dir Daniel Giralt-Miracle, el comissari de la mostra, que el fotògraf pensava en les seves fotografies sobretot per ser publicades. La mostra inclou totes les còpies d'autor que va fer aleshores, 110. Les altres 35 que formen part del conjunt són reimpressions i no estan exposades. Amb motiu de la mostra, la primera des de l'adquisició per part de la Fundació Vila Casas, s'ha fet un intens treball científic per documentar al màxim els llocs, les circumstàncies i les persones que apareixen en cadascuna de les instantànies.

Un fotoperiodista internacional

Malgrat que Centelles ja era un fotoperiodista reconegut abans de treballar-hi, les càmeres Leica van representar un salt qualitatiu en la seva trajectòria. Les va descobrir durant un partit del Barça. Va veure que un reporter suís en portava. El maig del 1934, després de quedar-se sense feina per la separació dels fotoperiodistes Sagarra i Torrent, va aconseguir una d'aquestes càmeres suïsses, molt més lleugeres i ràpides. Com es pot veure en l'exposició, amb la seva càmera de plaques ja havia immortalitzat alguns fets més

Dues militants d'ERC uniformades. ESPAÑA. MINISTERIO DE EDUCACIÓN, CULTURA Y DEPORTE. CENTRO DOCUMENTAL DE LA MEMORIA HISTÓRICA. ARCHIVO AGUSTÍ CENTELLES I OSSO

destacats de la República, com l'arribada de Francesc Macià al Parc de la Ciutadella per la Festa de les Banderes i, dos anys més tard, Ventura Gassol pronunciant l'oració fúnebre del president. Aquest canvi va resultar decisiu per deixar testimoni en primera línia de la Guerra Civil, primer a Barcelona i després al front d'Aragó; i acabada la guerra, al camp de concentració de Brams. Moltes d'aquestes imatges, com es recorda en una projecció al final de la mostra, es van publicar en diaris com *La Vanguardia*, *La Veu de Catalunya*, *Treball* o *Batalla* i en publicacions internacionals com la revista *Life*.

El vessant periodístic de Centelles es pot advertir especialment en els nombrosos retrats que hi ha a l'exposició. S'hi poden veure Durruti a Sarinyena, el president Companys al front d'Aragó, Frederica Montseny en un míting, Teresa Pàmies en el míting de la dona antifeixista i la Pasionaria. També n'hi ha de Caridad Mercader, la mare de Ramon Mercader, entre un grup de dones desballestant una barricada el 1937, i de l'escriptor George Orwell, el més alt dels voluntaris que van formar al pati a la Caserna Lenin durant la guerra.

Algunes de les imatges de Centelles de la Guerra Civil, com la de la mare que plora pel seu fill mort durant els bombardejos damunt de Lleida i la d'un grup de dones que van anar a identificar cadàvers a un cementiri lleidatà són tràgicament mítiques. L'exposició també inclou la cèlebre imatge dels guàrdies d'assalt al carrer Diputació de Barcelona. Ja se sabia que és una recreació, però serveix per recordar la influència que el cinema, a més dels fotoperiodistes estrangers, va tenir en l'obra de Centelles. "Aleshores no era tan estrany fer aquestes recreacions i no estava tan mal vist", va recordar Josep Maria Casasús, periodista i catedràtic de la Universitat Pompeu Fabra i autor d'un dels textos del catàleg.

Antoni Vila Casas va adquirir aquest conjunt de fotografies, el més important conservat a Barcelona, en un conveni amb l'Ajuntament, que les conserva a l'Arxiu Fotogràfic de Barcelona i que les podrà exposar el 2013. L'entitat i el consistori comparteixen els drets d'exposició en anys alterns i la Fundació Vila Casas pot disposar dels fons de l'Arxiu per muntar exposicions al Palau Solterra, el seu centre de fotografia a Torroella de Montgrí. ■